

ชั้นที่ 1 ปราบปรามการฉ้อโกง ‘ศรีสุวรรณ’ การรังเกียจความรุนแรงแบบเลือกข้าง สะท้อนความขัดแย้งฝังรากลึก

หัวข้อ : หลักธรรมาภิบาล การป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งภาครัฐ - เอกชน

วันที่และเวลาที่เผยแพร่ : 20 ตุลาคม 2565 เวลา 14.52 น.

หน้าแรก ติดต่อเรา เกี่ยวกับเรา ศูนย์ข่าวภาคใต้ ศูนย์ข่าวเพื่อชุมชน ศูนย์ข่าวสารนโยบายสาธารณะ ศูนย์ข่าวสืบสวน

หน้าแรก / ISRANEWS

ปราบปรามการฉ้อโกง ‘ศรีสุวรรณ’ การรังเกียจความรุนแรงแบบเลือกข้าง สะท้อนความขัดแย้งฝังรากลึก

🕒 วันพฤหัสบดี ที่ 20 ตุลาคม 2565 เวลา 14:52 น. 📍 isranews **HITS** 964 views

[f Share](#) [🐦 Tweet](#) [🗨 Share](#) [⋮](#)

“ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ระหว่างนายศรีสุวรรณ กับ นายวีรวิทย์ เป็นผลสะท้อนจากความขัดแย้งทางการเมืองที่ฝังอยู่ในรากลึกของสังคมไทยมาอย่างยาวนาน จนเกิดการแบ่งขั้วทางการเมือง (political polarization) ในหมู่สังคมไทยขึ้น เมื่อสมาชิกในสังคมมีจุดยืนทางการเมืองที่แตกต่างกัน จึงเป็นเรื่องปรกติที่จะนำไปสู่ความขัดแย้ง”

กรณี นายศรีสุวรรณ จรรยา เลขาธิการสมาคมองค์การพิทักษ์รัฐธรรมนูญไทย ถูก นายวีรวิทย์ รุ่งเรืองศรีผล สมาชิกกลุ่มศักดิ์นาเสื้อแดงด้านเผด็จการ ทำร้ายร่างกายขณะที่เขายืนหนังสือร้องเรียนขอให้ตรวจสอบ `เดี่ยวไมโครโฟน 13` ของ โน้ต อุดม แต่พาดพิง กรณีพูดพาดพิงถึง พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา และรัฐบาล ว่ามีลักษณะเข้าข่ายยุยงส่งเสริมให้ผู้อื่นกระทำความผิดหรือไม่? ที่เกิดขึ้นไปเมื่อเร็ว ๆ นี้

กลายเป็นปรากฏการณ์สำคัญที่ทำให้ผู้คนในสังคมไทยได้ออกมาแสดงความคิดเห็นผ่านโซเชียลมีเดียกันอย่างกว้างขวาง จนแฮ็กแท็ก **#ศรีสุวรรณ** ขึ้นอันดับ 1 บนเทรนด์ทวิตเตอร์ของประเทศไทย โดยความเห็นส่วนใหญ่แบบออกเป็น 2 ฝ่ายหลัก ๆ คือฝ่ายที่สนับสนุนผู้ก่อเหตุทำร้ายนายศรีสุวรรณว่า 'เป็นตัวแทนของคนไทยทั้งประเทศ', 'โดนบ้างสักที' หรือมีการล้อเลียนเหตุการณ์ดังกล่าวที่แสดงออกไปในเชิงสนับสนุนการใช้ความรุนแรง และฝ่ายที่มองว่าการกระทำนี้ถือเป็นการใช้ความรุนแรง และไม่ควรสนับสนุนความรุนแรงใด ๆ ทั้งสิ้น

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาปรากฏการณ์นี้โดยละเอียด จะพบว่ามิใช่ขั้วขั้วคู่สำคัญหลายประการที่สะท้อนให้เห็นถึงนัยยะสำคัญปัญหาเรื่องการใช้อำนาจในการตัดสินปัญหาของคนในสังคม อันมีรากฐานสำคัญมาจากเรื่องความเห็นต่างทางการเมืองอย่างชัดเจนมากที่สุด

ขณะที่การใช้ความรุนแรงตัดสินปัญหา ดูเหมือนจะกลายเป็นธรรมดา เป็นสิ่งที่ยอมรับได้ในสังคมไทยไปแล้ว?

ดร.นิขานท์ สิงหพุทธากูร อาจารย์สำนักวิชาวิศวกรรมสังคม มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับปรากฏการณ์นี้ กับสำนักข่าวอิศรา (www.isranews.org) ไว้ที่น่าสนใจว่า นายศรีสุวรรณ อาจจะไม่บาดเจ็บมีแผล แต่อาจจะเสียหน้าและเจ็บใจมากกว่า โดยเฉพาะสังคมไทยเสียหน้าไม่ได้ (losing face) ซึ่งนายศรีสุวรรณมีพื้นที่ทางการเมืองมากขึ้น เพราะไม่มีใครกล้าใช้ความรุนแรงไม่ว่าจะมีความขัดแย้งมากเพียงใด

"นายศรีสุวรรณแม้จะเป็นนักร้องแต่ไม่เคยทำร้ายใครโดยใช้ความรุนแรง อีกทั้งยังเน้นย้ำถึงสังคมประชาธิปไตยควรเคารพจารีตประเพณีกัน แต่นายศรีสุวรรณ อยากฟ้องเรื่องเล็กใหญ่ต้องฟ้องได้ ทำได้ทุกครั้งก็อยากทำ ไม่ต้องพูดจากันให้เสียเวลา" ดร.นิขานท์ กล่าว

ดร.นิขานท์ กล่าวอีกว่า อย่างไรก็ตาม จุดยืนของนายศรีสุวรรณ ยังคงตั้งหน้าตั้งตาฟ้องต่อไปเรื่อย ๆ ถนัดและสะดวกแบบนี้ ซึ่งมีผลต่ออารมณ์ของสังคม

ส่วนนายวีรวิทย์ หรือ ลุงเสือแดง ที่ภูมิใจกับสิ่งที่กระทำลงไป และชี้ให้เห็นถึงความกล้าหาญครั้งนี้ ยอมรับใช้ความรุนแรงแต่จำเป็น ลุงเสือแดงได้ตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองอย่างถึงที่สุด ถึงแม้ว่าจะพลาดเป้าสำคัญ แต่ลุงเสือแดงรู้สึกได้ทำหน้าที่สำคัญแทนกลุ่มก้อนของตนเองที่เป็นที่รัก และเป็นการบอกนายศรีสุวรรณว่า **หนไม่ไหวแล้วด้วยการใช้ความรุนแรง เพราะมันเกินไป ร้องเฉพาะคนด้านอื่น**

ถึงแม้ว่า ลุงเสือแดงจะใช้ความรุนแรง ตอบสนองตัวเองและกลุ่ม และยอมรับในสิ่งที่ตนเองทำ แต่ก็อาจจะกังวลเรื่องการหาเงินสำหรับการถูกฟ้อง

"ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ระหว่างนายศรีสุวรรณ กับ นายวีรวิทย์ เป็นผลสะท้อนจากความขัดแย้งทางการเมืองที่ฝังอยู่ในรากลึกของสังคมไทยมาอย่างยาวนาน จนเกิดการแบ่งขั้วทางการเมือง (political polarization) ในหมู่สังคมไทยขึ้น เมื่อสมาชิกในสังคมมีจุดยืนทางการเมืองที่แตกต่างกัน จึงเป็นเรื่องปรกติที่จะนำไปสู่ความขัดแย้ง"

"เมื่อสังคมไทยมีความขัดแย้งทางการเมือง ทหารจึงทำการรัฐประหารเข้ามา และบอกว่า จะสร้างความสงบสุขให้ประชาชน ซึ่งคือเหตุผลในการทำการรัฐประหาร แต่เวลาผ่านไปไม่มีแม้แต่ครั้งเดียว ที่จะ "แก้ไขความขัดแย้งให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้" (conflict resolution) แต่ทำเพียงการระงับความรุนแรง (crisis management) ไม่ให้เกิดและเรียกสิ่งนี้ว่า 'ความสงบสุข' ซึ่งมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเป็นอย่างมาก ระหว่างความคิดเรื่อง 'ความขัดแย้ง' กับ 'ความรุนแรง' ที่มันสัมพันธ์กันแต่ไม่เหมือนกัน"

"ทั้งนี้ ทหารระงับความรุนแรงในสังคมใหญ่ได้ดี แต่ในสังคมเล็ก ๆ ความขัดแย้งได้พัฒนาขึ้นไปสู่ความรุนแรงจากทั้งของเดิมที่แฝงไว้ และที่สะสมเพิ่มเติมขึ้นใหม่ในโครงสร้างทางสังคมต่าง ๆ มันกระจายตัวมากขึ้น และกว้างออกไปในทุกสถาบันของสังคม เพราะความขัดแย้งใจกลางที่ไม่ได้รับการรับมือจึงพัฒนาไปสู่ความรุนแรงย่อย ๆ ต่อไป" ดร.นิขานท์ กล่าว

ดร. นิษานท์ สิงห์พุดชากร อาจารย์สำนักวิชาวิศวกรรมสังคม มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ดร.นิษานท์ ยังกล่าวย้ำว่า สังคมไทยเป็นสังคมแห่งอารมณ์ (emotionalize) มากกว่าสังคมแห่งเหตุผล (rationalize) ซึ่งส่งผลให้คนไทยบางคน เป็นคนแบบนายศรีสุวรรณ และเป็นคนแบบลุงเสือดง และอีกหลาย ๆ คนในแบบของตนเอง ผ่านมุมมอง ประสบการณ์ชีวิต และวัยที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นเรื่องธรรมชาติที่นำไปสู่ความไม่ลงรอยกัน แต่ไม่ควรพัฒนาไปสู่การใช้ความรุนแรง

ดังนั้น อย่าน้อยหลีกเหตุผลเรื่องการไม่ใช้ความรุนแรง ต้องเป็นพื้นฐานในการสอนในโรงเรียน ซึ่งความคิดเห็นที่แตกต่างกัน หากเราบอกว่า เราคือสังคมประชาธิปไตย ที่ให้ความสำคัญกับหลักนิติรัฐ และหลักนิติธรรมเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ดังนั้นเราก็ไม่ที่จะใช้ความรุนแรงต่อกัน เมื่อเรามีความเห็นที่ไม่ตรงกัน ซึ่งมันสามารถเป็นตัวบ่งบอกถึงระดับประชาธิปไตยของสมาชิกในสังคมเป็นอย่างไร (infancy) ทุกฝ่ายเชื่อว่าตนเองมีสิทธิ ทำได้ โดยไม่ต้องคิดถึงคนอื่นในสังคม

"สังคมไทยยังรับมือกับความขัดแย้งไม่ได้พอ และไม่ได้เป็นสังคมที่เห็นอกเห็นใจผู้อื่นจริง (sympathy and empathy) ซึ่งเป็นหนึ่งในเหตุผลที่ทำให้ การออกแบบการรับมือความขัดแย้งทางการเมืองไม่ดีพอ ล้มเหลว เลือกใช้วิธีการที่ไม่ควรใช้ และทำให้ความขัดแย้งลุกลามและลงเอยเป็นความรุนแรงทางตรง โครงสร้าง และวัฒนธรรมในสถาบันต่าง ๆ ทางสังคม"

"สังคมไทยมีความรู้มึนในการรับมือความขัดแย้งไม่ให้นำไปสู่ความรุนแรงและสร้างการอยู่ร่วมกันในสังคมแห่งความหลากหลายที่มีความขัดแย้ง ปรากฏการณ์เช่นนี้จะเกิดขึ้นต่อไป และถี่มากขึ้นเรื่อย ๆ ในสังคม ซึ่งเราได้ความรู้จากเรื่องความขัดแย้งและความรุนแรงของครั้งนี้มากพอสมควร สุดท้ายแล้ว ความขัดแย้งเป็นเรื่องธรรมชาติ ความรุนแรงเป็นเรื่องที่เราต้องป้องกัน ความท้าทายอยู่ที่เราจะรับมือการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนความขัดแย้งอย่างไร" ดร.นิษานท์ กล่าว

ทางด้าน ดร.ชัยวัฒน์ มีสินฐาน ผู้อำนวยการสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ตั้งข้อสังเกตกับเหตุการณ์ นายศรีสุวรรณ ถูกทำร้ายร่างกายไว้ว่า

"เราปฏิเสธไม่ได้ว่า สังคมไทยมีปัญหาในเรื่องมุมมองต่อความรุนแรง เพราะว่าสิ่งที่มันสะท้อนเห็นได้อย่างชัดเจน คือ ความรุนแรงจะถูกนำมาเป็นประเด็นขึ้นมา ก็ต่อเมื่อความรุนแรงนั้น เป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากฝ่ายที่อยู่ตรงข้าม ถ้าเราสังเกต เราสามารถเห็นได้ชัดว่า ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากผู้กระทำ ที่ผู้กระทำเป็นคนในฝ่ายตนเอง คนในกลุ่ม คนในเครือข่าย หรือคนที่มีความคิดเดียวกัน เราจะไม่พูดถึง หรือเลือกที่จะเงียบ แต่ในขณะที่ยกต่อต้านความรุนแรง มันจะปรากฏขึ้นในกรณีนี้ที่ผู้ก่อความรุนแรงเป็นฝ่ายตรงข้าม"

"ในกรณีเหตุการณ์ นายศรีสุวรรณ ถูกทำร้ายร่างกาย ในมุมมองของพวกเราค่อยข้างจะเห็นได้ชัดเจนว่าคนที่ออกมาสะใจหรือเห็นด้วย ก็คือคนที่ต่อต้านความรุนแรงที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้ ซึ่งความรุนแรงในก่อนหน้านี้ มีหลายเคสมาก ๆ เช่น เหตุการณ์สลายการชุมนุม, เหตุการณ์อาจารย์วรเจตน์ถูกทำร้ายร่างกาย และเหตุการณ์เจ้าหน้าที่อุกฤษฏ์ ข่มขืน เป็นต้น ซึ่งมันมีหลายคนที่สะใจในขณะนั้น แต่คนที่สะใจในขณะนั้น กลับมาต่อต้านความรุนแรงในกรณีเหตุการณ์ทำร้ายร่างกายนายศรีสุวรรณ" ดร.ชัยวัฒน์ กล่าว

ดร.ชัยวัฒน์ มีสินฐาน ผู้อำนวยการสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงศึกษ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ดร.ชัยวัฒน์ ยังย้ำว่า

"เพราะฉะนั้น ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น คือ ปรากฏการณ์ที่แสดงให้เห็นความเป็นฝักฝ่ายที่ชัดเจนอย่างมาก ในสังคมไทย และแสดงให้เห็นว่า สุดท้ายแล้วในสังคมไทยมันไม่ได้ต่อต้านความรุนแรง หรือรังเกียจความรุนแรงเลย"

"ความรุนแรง เราปฏิเสธไม่ได้ว่ามันยังเป็นทางออกที่ทำให้ผู้คนรู้สึกว่ามันสาม สบายใจ เราไม่ได้ต่อต้านความรุนแรงอย่างแท้จริง เราเพียงต่อต้านความรุนแรงที่เกิดจากฝ่ายตรงข้ามแนวคิดของเราเพียงเท่านั้น ถ้ามันเป็นความรุนแรงที่เกิดจากการต่อต้านความรุนแรงจริง ๆ ไม่ว่าใครก็ตามที่ก่อให้เกิดความรุนแรง เราก็จะต้องปฏิเสธอย่างเท่าเทียมกัน แต่ด้วยความที่สังคมไทยมีการแบ่งฝักฝ่ายกันมาอย่างยาวนาน จึงทำให้การมองมันแตกต่างกันออกไป จนกลายเป็นความจริงข้าม"

"ดังนั้น ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น มันสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งในสังคมไทยที่ฝังอยู่อย่างรากลึกมาอย่างยาวนาน จนความรุนแรงที่ควรจะเป็นสิ่งที่ไม่ว่าใครก็ตามต้องไม่สนับสนุน มันกลับกลายเป็นว่าเรามีความสะใจ และความสะใจที่เกิดขึ้น มันคือตัวสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่อยู่ในสังคมไทย และเป็นปัญหาใหญ่ที่ควรแก้ไขเป็นอย่างยิ่ง มันไม่มีความรุนแรงใดที่มีความชอบธรรม" ดร.ชัยวัฒน์ กล่าว

ดร.ชัยวัฒน์ ระบุว่า สำหรับฝ่ายที่อยู่ตรงข้ามนายศรีสุวรรณ สามารถเห็นอย่างชัดเจนว่าการที่เราไปทำร้ายร่างกายนายศรีสุวรรณ มันเป็นเพียงความสะใจชั่วคราวเท่านั้น แต่ในระยะยาวมันไม่มีประโยชน์ใด ๆ เลยสำหรับฝ่ายที่อยู่ตรงข้ามนายศรีสุวรรณ เพราะหลังเหตุการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้นายศรีสุวรรณกลับมีพื้นที่ในสังคมมากขึ้น และมีความชอบธรรมในการฟ้องร้องมากขึ้น เพราะฉะนั้น สุดท้ายแล้วมันก็ไม่ใช่ทางออกในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอยู่ดี

"เหตุการณ์นายศรีสุวรรณ ถูกทำร้ายร่างกาย เป็นเรื่องบ่งบอกที่ชัดเจนมากกว่า คนไม่ได้รังเกียจความรุนแรงที่ความรุนแรง แต่รังเกียจความรุนแรงที่เกิดกับฝ่ายใด ซึ่งมันเป็นคอนเซ็ปต์สองมาตรฐาน (double standard)"

"ในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในสังคมไทยดังกล่าว สิ่งสำคัญที่สุด ต้องเริ่มต้นจากวิธีคิด ถ้าเมื่อไรก็ตามที่เราสามารถยกระดับความคิดที่เป็นความคิดเลือกข้างเลือกฝ่ายได้ แล้วให้อยู่เหนือปรากฏการณ์ หรือความผิดนั้น ๆ จะทำให้คนในสังคมไทยสามารถยกระดับจากความเกลียดชังที่เลือกฝักฝ่าย เป็นความเกลียดชังที่ตัวของความผิด หรือตัวของปรากฏการณ์นั้น ๆ ได้ และสามารถให้สังคมไทยสามารถมุ่งหน้าสู่หนทางที่ลดปัญหาคความขัดแย้งได้มากขึ้น" ดร.ชัยวัฒน์ กล่าว

สำนักข่าวอิศรา รายงานเพิ่มเติมว่า สิ่งที่เกิดขึ้นกับนายศรีสุวรรณไม่ใช่เหตุการณ์แรกสำหรับการเมืองไทย ที่เกิดจาก คนที่เห็นต่างทางการเมือง ใช้ความรุนแรงกระทำต่อกัน เพราะก่อนหน้านี้ ก็เคยมีเหตุการณ์ที่นักเคลื่อนไหวทางการเมือง นักการเมือง นักวิชาการ และสื่อมวลชน ถูกกลุ่มคนที่เห็นต่างทางการเมืองทำร้ายร่างกาย อาทิ

กรณีนักเรียน อย่าง นายอุทิศ เหมวัฒน์กิจ หรือเสี้ยตราช้าง เมื่อปี 2552 ถูกเจ้าหน้าที่จับกุมตัว ระหว่างไปคัดรอนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ อดีต นายกรัฐมนตรี อยู่ที่บริเวณหน้าศาลาเลือกตั้ง โดยได้คัดรอนายกรัฐมนตรี เพื่อที่จะเรียกร้องนายกรัฐมนตรี คือ

- 1.ในพื้นที่ สน.ทองหล่อ มีโครงสร้างของอาคารไม่ได้มาตรฐาน ขอให้นายกรัฐมนตรีช่วยทำการตรวจสอบด้วย
- 2.ให้ตรวจสอบการคอร์รัปชันภายในกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่ง นายอุทิศ แจ้งความต่อเจ้าพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีต่อเจ้าหน้าที่ที่เข้ามาจับกุมตัวขึ้นรถมาที่ สน.ทองหล่อ ทำให้ข้อมือพลิก และแวนตาชำรุด

หรือเหตุการณ์ ดร.วรเจตน์ ภาคีรัตน์ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แกนนำกลุ่มนักวิชาการนิติราษฎร์ที่รณรงค์การแก้ไขกฎหมายอาญา มาตรา 112 ปรากฏว่า วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2555 ดร.วรเจตน์ ถูกทำร้ายร่างกายบริเวณลานจอดรถคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำพระจันทร์

ผู้ก่อเหตุคือ นายสุพจน์ และนายสุพัฒน์ สุรารัตน์ สองพี่น้องฝาแฝด เข้ามอบตัวกับตำรวจ โดยยอมรับว่าเป็นผู้ก่อเหตุทำร้ายร่างกาย ดร.วรเจตน์ ต่อมาัยการเป็นโจทก์ยื่นฟ้องผู้ก่อเหตุในข้อหาพร้อมกันทำร้ายคนอื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ โดยได้รตรองไว้ก่อน

นอกจากนี้ ยังมีเหตุการณ์ นายสิริวิชญ์ เสรีธิวัฒน์ หรือ จ่านิว นักเคลื่อนไหวทางการเมือง ถูกดักทำร้ายร่างกายถึง 2 ครั้ง เช่น วันที่ 2 มิถุนายน 2562 โดยรวมทำร้ายที่มีอายุประจำทางซอยรัชดาภิเษก 7 และวันที่ 28 มิถุนายน 2562 โดยรวมทำร้ายที่ปากซอยบ้าน จนได้รับบาดเจ็บสาหัสพักรักษาตัวอยู่โรงพยาบาล 9 วัน

หลากหลายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไปแล้ว ณ วันนี้ ยังไม่มีข้อสรุปสุดท้ายว่าในท้ายที่สุดแล้ว แต่ละเหตุการณ์จบลงอย่างไร และกลุ่มผู้ใช้ความรุนแรงได้รับทลงโทษอะไรบ้าง?

แต่จากข้อมูลที่ผ่านมาชี้ให้เห็นแนวโน้มว่า ปัญหานี้อาจจะเกิดให้เห็นและนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น ปราบใดสังคมไทยยังเป็นสังคมการเมืองที่แบ่งขั้วกันอย่างชัดเจน แบบที่เห็นและเป็นอยู่ทุกวันนี้ และยิ่งสะท้อนให้เห็นปัญหาเรื่องธรรมาภิบาลการบังคับใช้กฎหมายในสังคมไทยด้วย

จึงนับเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องหันกลับมามองหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

ก่อนที่จะทุกอย่างจะลุกลามบานปลายใหญ่โตไปมากกว่านี้

#กดคลิก ติดตาม ส่งข่าวอิศรา ได้ที่นี่ <https://www.facebook.com/isranewsfanpage>

ชั้นที่ 2 เด็กไทยโคตรเสี่ยง!ผลวิจัยล่าสุดภัยออนไลน์ ถูกแสวงหาประโยชน์-ล่องละเมิดทางเพศ

หัวข้อ : นโยบายสาธารณะ เน้นการมีส่วนร่วม และการตรวจสอบของประชาชน

วันที่และเวลาที่เผยแพร่ : 27 ตุลาคม 2565 เวลา 10.17 น.

สำนักข่าวอิศรา
INVESTIGATIVE OF THAILAND

หน้าแรก ติดต่อเรา เกี่ยวกับเรา ศูนย์ข่าวภาคใต้ ศูนย์ข่าวเพื่อชุมชน ศูนย์ข่าวสารนโยบายสาธารณะ ศูนย์ข่าวสืบสวน

หน้าแรก / ISRANEWS / รายงาน-สื่อบ

เด็กไทยโคตรเสี่ยง!ผลวิจัยล่าสุดภัยออนไลน์ ถูกแสวงหาประโยชน์-ล่องละเมิดทางเพศ

🕒 วันพฤหัสบดี ที่ 27 ตุลาคม 2565 เวลา 10:17 น. 📍 isranews **HITS** 1242 views

[f Share](#) [Tweet](#) [Share](#) [...](#)

“...เด็กไทย 81% มีแท็บเล็ตหรือสมาร์ทโฟนเป็นของตัวเอง และ 64% มีอินเทอร์เน็ตที่บ้าน wi-fi ที่บ้าน ซึ่งการมีแท็บเล็ตหรือสมาร์ทโฟนเป็นของตนเองนั้น ช่วยเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงและใช้อินเทอร์เน็ตได้ตลอดเวลา เป็นปัจจัยหนึ่งที่น่านำไปสู่การเสพติดอินเทอร์เน็ตหรือเสี่ยงภัยออนไลน์เพิ่มมากขึ้น 40%...”

ในปัจจุบัน อินเทอร์เน็ต ถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญในการดำรงชีพที่ขาดไม่ได้ เป็นทางเชื่อมต่อให้เราเข้าถึงโลกออนไลน์ เกิดการสื่อสารไร้พรมแดน เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความรู้ คลังข้อมูลที่ไม่มีที่สิ้นสุด และในช่วงสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่ผ่านมามีเป็นตัวเร่งให้ชีวิตหลายๆ ด้านต้องเกี่ยวข้องกับโลกออนไลน์มากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม ทุกสิ่งในโลกมักมีสองด้านเสมอ เจกเช่นเดียวกันเหรียญ ไม่เว้นแม้ว่า โลกออนไลน์หรืออินเทอร์เน็ต ที่ก็สามารถให้โทษได้ หากใช้อย่างไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเด็กและเยาวชนที่อาจไม่รู้ไม่ถึงการหรือเท่าทัน จนอาจตกเป็นเหยื่อจากการแสวงหาผลประโยชน์หรือถูกล่วงละเมิดทางเพศจากผู้ไม่ประสงค์ดีได้

เมื่อเร็วๆ นี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) มูลนิธิอินเทอร์เน็ตเพื่อร่วมพัฒนาไทย และภาคีเครือข่าย จัดเวทีเสวนาในหัวข้อ ‘พอกันทีกรูมมิ่ง : Child Grooming ล่อลวงเด็กออนไลน์ ภัยร้ายที่ต้องจับ’

นายอนุช ปิ๊ดแก้ว ปลัด พม. กล่าวว่า ปัจจุบันเด็กและเยาวชนใช้สมาร์ตโฟนและอินเทอร์เน็ตตลอดเวลา ขณะที่ครอบครัวและสังคม ยังไม่มีเครื่องมือหรือกลไกช่วยผู้ปกครองดูแลและสร้างภูมิคุ้มกันภัยออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ต้องมีคณะกรรมการส่งเสริมการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ จัดตั้งศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ (COPAT) ทำหน้าที่เฝ้าระวัง แจ้งเตือนภัยออนไลน์ ทำงานร่วมกับฝ่ายนโยบาย หน่วยงาน องค์กร และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็กและเยาวชนที่ต้องใช้โลกออนไลน์ได้อย่างปลอดภัย

“การส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กบนโลกออนไลน์ เกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ เช่น พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก, พ.ร.บ.การกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์, พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา การปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย เชื่อว่าจะรับมือกับภัยออนไลน์รูปแบบใหม่ที่กำลังคุกคามเด็กและเยาวชนได้ ฉะนั้น ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทุกภาคส่วนที่ทำงานคุ้มครองเด็ก ยังเป็นประเด็นเร่งด่วน ที่จะต้องเสริมกำลัง พัฒนาศักยภาพสหวิชาชีพ สุจริตทำงานป้องกันเชิงรุก” นายอนุช กล่าว

ทางด้าน นางยุภาณี รัชต์บริรักษ์ รักษาการผู้อำนวยการ สำนักสร้างเสริมระบบสื่อและสุขภาวะทางปัญญา สสส. กล่าว ปัจจุบันเด็กและเยาวชนเผชิญกับภัยและความเสี่ยงจากการใช้สื่อออนไลน์หลากหลายรูปแบบ ขณะเดียวกันกลไกกำกับดูแลความปลอดภัยในระบบสื่อ ยังก้าวไม่ทันตามความเปลี่ยนแปลงภายใต้สื่อยุคดิจิทัล โดยข้อมูลพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในไทย ปี 2564 ของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ETDA) พบว่า เด็กและเยาวชน กลุ่มเจน Z อายุ 10 – 25 ปี ใช้เวลากับสื่อออนไลน์ 35 ชั่วโมง/วัน ทั้งที่ปกติไม่ควรเกิน 16 ชั่วโมง/วัน

สำนักข่าวอิศรา (www.isranews.org) ได้เรียบเรียงข้อมูล จากผลสำรวจสถานการณ์เด็กไทยกับภัยออนไลน์ ปี 2565 ระหว่างเดือน พฤษภาคม – กรกฎาคม 2565 ในกลุ่มตัวอย่างอายุ 9-18 ปี จำนวน 31,965 คน เพื่อให้ทราบพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต ภัยและความเสี่ยงที่เด็ก ๆ ประสบขณะออนไลน์ รวมถึงการรับมือกับสถานการณ์ โดยมูลนิธิอินเทอร์เน็ตเพื่อร่วมพัฒนาไทย ร่วมกับ ศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ (COPAT) กรมกิจการเด็กและเยาวชน มีรายละเอียดที่น่าสนใจ ดังนี้

เด็กไทย 81% มีแท็บเล็ตหรือสมาร์ตโฟนเป็นของตัวเอง และ 64% มีอินเทอร์เน็ตที่บ้าน wi-fi ที่บ้าน ซึ่งการมีแท็บเล็ตหรือสมาร์ตโฟนเป็นของตนเองนั้น ช่วยเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงและใช้อินเทอร์เน็ตได้ตลอดเวลา เป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าจะไปสู่การเสพติดอินเทอร์เน็ตหรือเสี่ยงภัยออนไลน์เพิ่มมากขึ้น 40% ตามที่ DQ Institute ระบุไว้ใน Child Online Safety Index (COSI) report 2020

เมื่อจำแนกตามลักษณะการใช้งานอินเทอร์เน็ต พบว่า 28% ใช้อินเทอร์เน็ต 3-5 ชั่วโมงต่อวัน รองลงมา 25% ใช้อินเทอร์เน็ต 6-8 ชั่วโมง และ 23% ใช้เน็ตมากกว่า 10 ชั่วโมงต่อวัน ซึ่งการใช้เน็ตติดต่อกันหลายชั่วโมงต่อวัน ต่อเนื่องเป็นเวลานานหลายเดือน อาจนำไปสู่โรคติดอินเทอร์เน็ต (Internet Addiction) ได้ โดย 55% ใช้เน็ตเพื่อการพักผ่อนหรือความบันเทิง เช่น ดูหนัง ฟังเพลง เล่นเกม รองลงมา คือ ใช้เน็ตเพื่อการเรียนหรือการทำงาน 29% นอกนั้นใช้เพื่อติดต่อสื่อสารกับเพื่อนฝูงหรือญาติมิตร ใช้ติดตามข่าวสารเหตุการณ์ และใช้เพื่อรวมกลุ่มทำกิจกรรมตามความสนใจ และมีถึง 85% จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้โซเชียลมีเดียทุกวันหรือเกือบทุกวัน

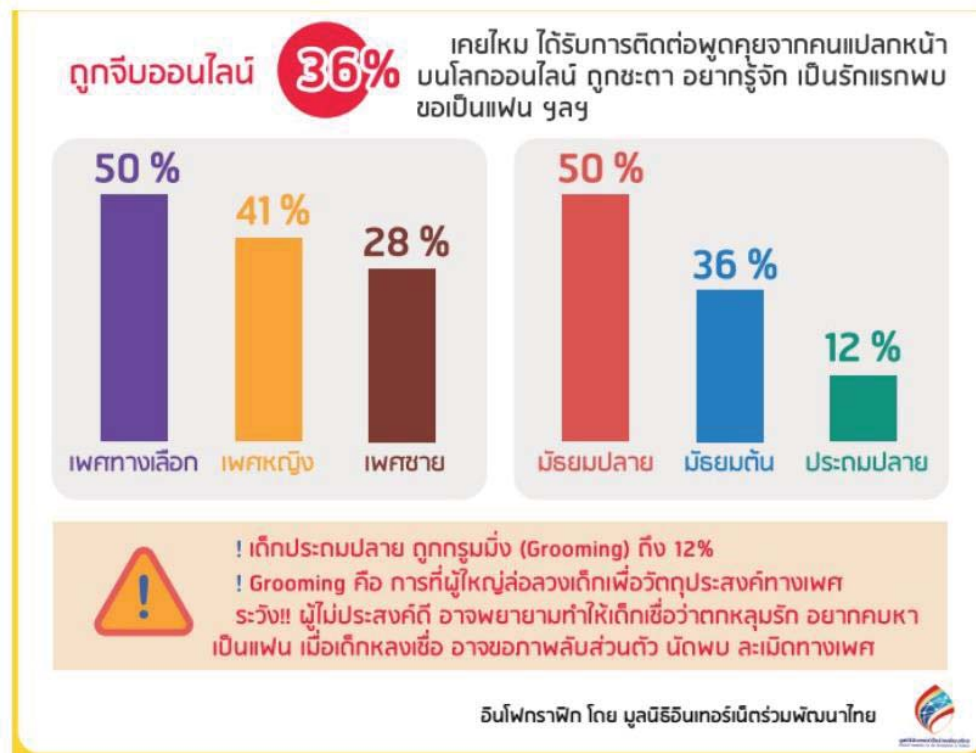
ยังพบข้อมูลที่น่าตกใจว่า เด็ก 36% มีประสบการณ์ถูกจิบในโลกออนไลน์ ส่วนใหญ่เป็นเด็กมัธยม โดยคนร้ายอาจพยายาม ทำให้เด็กเชื่อว่า ตกหลุมรัก อยากคบหาเป็นแฟน ขอภาพลับ นัดพบ ละเมิดทางเพศ และถ่ายรูปข่มขู่แบบลึกลับ ซึ่งเข้าข่ายเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวเด็กเพื่อละเมิดทางเพศ (Grooming) ที่ผู้ปกครองและทุกฝ่ายต้องระวัง และจากการสำรวจดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า เด็กประสบภัยอายุประมาณ 10 ขวบ ถูกกรุม (groom) ถึง 12%

ทั้งนี้ มีเด็ก 54% เคยพบเห็นสื่อลามกอนาจาร โดยในจำนวนนี้ 60% เป็นสื่อลามกอนาจารเด็ก ซึ่งมีเด็ก 7% เซฟเก็บไว้ ซึ่งจะเพศชายมากกว่าเพศหญิง 3 เท่า เด็ก 4% ยังระบุว่าเคยถ่ายภาพ หรือ live โชว์ลามกอนาจารอีกด้วย อย่างไรก็ตาม การครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็กมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

โดยในผลสำรวจ พบอีกว่า เด็ก 11% ถูกคุกคามทางเพศ เช่น โดนคอมเม้นท์เรื่องรูปร่างหน้าตา ขนาดของหน้าอกหรืออวัยวะเพศ ถูกขอให้พูดคุยเรื่องเพศ รับ-ส่งภาพหน้าอกหรืออวัยวะเพศ มีเด็ก 15% เคยทำ Sex Video Call ซึ่งเด็กประถมศึกษา 4-6 จำนวน 4% ระบุว่าเคยถูกคุกคามทางเพศ และ 7% เคยแลกกล่องของขวัญ จึงเป็นที่น่าห่วงใยว่าเด็กอาจถูกอัดคลิปแล้วนำไปแบล็กเมลลิตหรือข่มขู่เพิ่มเติมนานนำไปสู่ปัญหาซึมเศร้าและอาจถึงฆ่าตัวตายในที่สุด

นอกจากนี้ ในการสำรวจยังพบเด็ก 26% ถูกกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ (Cyber Bullying) 11% เคยเข้าเว็บไซต์ผิดกฎหมาย/อันตราย 7% เล่นพนันออนไลน์ 18% จ่ายเงินเพื่อซื้อกล่องสุ่มในเกม (Loot Box, Gift Box, Lucky Box) ซึ่งถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการพนัน และมี 5% เคยลงทุนในสกุลเงินดิจิทัล หรือ คริปโตเคอร์เรนซี (Cryptocurrency)

จากผลการสำรวจนี้ แสดงให้เห็นว่า เด็กยังประสบปัญหาภัยออนไลน์อื่น ๆ ไม่ต่างจากผู้ใหญ่ เช่น เสื่อมเสียชื่อเสียง ถูกติดตามคุกคาม หลอกให้ลงทุนผลตอบแทนสูง หรือโดนโกงซื้อสินค้า เป็นต้น

ผศ.ดร.สมบัด ตาปัญญา ประธานกรรมการมูลนิธิสถานจิตเวชธรรม นัจิตวิทยาคลินิก เปิดเผยว่า ภัยจากโลกอินเทอร์เน็ต ทำให้มีเด็กต้องเข้ารับการรักษาจิตเวชเป็นจำนวนมาก โดยคนใช้จะต้องทุกข์กับความทรงจำเลวร้ายที่รบกวนจิตใจไปตลอดชีวิต ส่งผลต่อการเรียน การทำงาน และความสัมพันธ์ บางคนนำไปสู่ภาวะซึมเศร้า พยายามฆ่าตัวตาย

บางคนมีปัญหาการควบคุมอารมณ์ เช่น โมโหง่าย ก้าวร้าว สืบทอดความรุนแรงให้กับคนอื่น ๆ ต่อไป หลายคนพยายามจัดการกับปัญหาด้วยการใช้ยานอนหลับ ยาแก้ปวดประสาท สุรา และยาเสพติด จนนำไปสู่ปัญหาการเสพติด และพบว่าคนใช้หลายคนเริ่มเข้าสู่วัยสูงอายุ แต่ยังคงทุกข์จากการถูกระงับความรุนแรงทางเพศ หากคิดเป็นมูลค่าความสูญเสียต่อสังคมคือมหาศาล

"แม่ศูนย์พึ่งได้" (OSCC) ที่บ้านศรีนครินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์ จะมีการรณรงค์ทั่วประเทศ เชื่อว่าไม่ทำให้ปัญหาลดลง จึงเสนอให้ทำกฎหมายรองรับช่วยเหลือผู้ที่มีพฤติกรรมทารุณกรรมต่อเด็กด้วยวิธีอุปการะสงเคราะห์ (Grooming) โดยไม่ต้องรอจนเกิดการ "ลงมือ" หรือ "ล่วงละเมิดทางเพศ" โดยไม่ต้องรอให้เกิดความเสียหายเพราะจะสายเกินไป" ผศ.ดร.สมบัติ ระบุ

ขณะที่ ร.ต.อ.เชมชาติ ปรกษาพรชัย ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านคดีคุ้มครองและคดียาเสพติด กรมสอบสวนคดีพิเศษ กล่าวว่า ย้อนหลังไปกว่า 10 ปี การทราบว่ามีเหตุการณ์การละเมิดทางเพศเด็กหรือไม่นั้น ต้องใช้ข้อมูลจากการถามปากคำเด็กที่ตกเป็นผู้เสียหายเป็นหลัก ซึ่งข้อเท็จจริงที่ทราบจากตัวเด็กผู้เสียหายเอง สอดคล้องไปในทางเดียวกันคือ ก่อนถูกละเมิดทางเพศ จะมีการพฤติกรรมสร้างความสัมพันธ์ เข้ามาตีสนิทให้เด็กตายใจ หรือที่เรียกว่า Grooming ก่อนเสมอ เพื่อล่วงละเมิดทางเพศในภายหลัง โดยอาจมีเทคนิคแตกต่างกัน แต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ ละเมิดทางเพศเด็ก เพราะปัจจุบันอาชญากรใช้สื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสารล่อลวงเด็ก ประกอบกับเด็กที่ตกเป็นผู้เสียหายมักไม่เล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือบุคคลใกล้ชิดฟัง กว่าจะรู้ก็เกิดความเสียหายอันตรายถึงชีวิต เหมือนในข่าวหลายกรณีที่เกิดกับเด็กฆ่าตัวตายเพื่อยุติปัญหา

"บุคลากรที่ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน จึงมีจุดเปลี่ยนในการเริ่มเปิดคดี จากเดิมใช้ข้อมูลจากการถามปากคำเด็กเป็นหลัก ปัจจุบันเป็นพยานหลักฐานจากการใช้สื่อออนไลน์ แต่ปัญหาใหญ่คือ ประเทศไทยเรายังไม่มีกฎหมายที่บัญญัติว่าการกรูมมิ่งเป็นความผิด จึงไม่สามารถนำกฎหมายมาใช้บังคับเพื่อการป้องกันได้ การที่ต้องรอให้คนร้ายลงมือกับเหยื่อเสียก่อนจึงจะเข้าไปจับกุม ทั้งที่มีหลักฐานว่าคนร้ายกำลังพยายามติดต่อล่อลวงเพื่อละเมิดทางเพศเด็ก จึงถือเป็นความสูญเสียอย่างใหญ่หลวง ประเทศไทยควรจะต้องเร่งออกกฎหมายลงโทษคนที่ล่อลวงเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ หรือกรูมมิ่ง (Grooming) ซึ่งหลาย ๆ ประเทศ ไม่ว่าจะเป็น สหรัฐอเมริกา แคนาดา เยอรมัน เนเธอร์แลนด์ หรือ ฟิลิปปินส์ ก็มีกฎหมายที่ล้ำสมัยในลักษณะนี้แล้ว" ร.ต.อ.เชมชาติ กล่าว

พล.ต.ต.นิเวศน์ อาภาวดี รองผู้บัญชาการกองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี กล่าวว่า สำหรับการป้องกันการกรูมมิ่งและการขูกรรโชกทางเพศ ทำได้ตั้งแต่การพิจารณาเลือกกรับเพื่อนออนไลน์เข้ามาในชีวิต ให้ระมัดระวังการถูกหลอกลวง แม้บางครั้งจะเป็นเพื่อนของเพื่อน ก็ควรตรวจสอบดูให้แน่ชัดเสียก่อนว่ามีตัวตนจริงหรือไม่ และเป็นเพื่อนจริง ๆ หรือไม่ เมื่อรับเพื่อนแปลกหน้าแล้ว การพูดคุยและส่งรูปอะไรก็ตามควรคิดให้รอบคอบ จำไว้ว่าไม่ควรส่งภาพส่วนตัวไปให้ใครดูทางออนไลน์ เพราะต่อให้เป็นเพื่อนรักหรือคนรักกัน วันหนึ่งเมื่อเลิกหรือทะเลาะกัน คลิปหรือรูปภาพส่วนตัวก็อาจถูกนำมาแฉได้ทุกเมื่อแม้ว่าเพื่อนหรือคนรักเราจะไม่ได้เป็นมิชจอาชีพก็ตาม

เพราะปัจจุบัน เราสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ง่ายขึ้น ไม่ว่าจะเด็กหรือผู้ใหญ่ แต่สิ่งที่เด็กแตกต่างจากผู้ใหญ่คือวุฒิภาวะ จึงทำให้ตกเป็นเป้าหมายในการคุกคามทางเพศออนไลน์ หรือถูกล่อลวงได้ง่ายกว่า

ภัยทางออนไลน์ จึงนับเป็นอีกปัญหาสำคัญที่ผู้ปกครองรวม ถึงผู้กำหนดนโยบายจะต้องให้ความสำคัญ เพื่อยุติกระบวนการแสวงหาผลประโยชน์และการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กในยุคเทคโนโลยีนี้

วิธีป้องกันภัย จากอินเทอร์เน็ตสำหรับเด็กและเยาวชน

-

ไม่ควรปล่อยให้เยาวชนเล่นอินเทอร์เน็ตตามลำพัง

กระตุ้นให้เด็กเล่าเรื่องที่เกี่ยวกับสิ่งที่พบเห็นในอินเทอร์เน็ต
-

ทำความเข้าใจกับเด็กเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ต

ควรวางคอมพิวเตอร์ที่เด็กใช้ไว้ในที่เปิดเผย
-

ไม่บอกข้อมูลส่วนตัว เช่น ชื่อ นามสกุล ที่อยู่

不要去พบบุคคลใดก็ตามที่รู้จักทางอินเทอร์เน็ตโดยไม่ขออนุญาต
-

ไม่ส่งรูปหรือสิ่งของใดๆ ให้ผู้อื่นที่รู้จักทางอินเทอร์เน็ต

แจ้งให้ผู้ปกครองโดยทันทีที่พบข้อมูลที่หายากหรือไม่เหมาะสม

ที่มา : watinwrooney.wordpress.com

Infographic วนธนิเทศและประสาธน์พันธ์ สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์

supported by

**KONRAD
 ADENAUER
 STIFTUNG**

#กดคลิก ติดตาม ส่งแชร์ข่าวอิศรา ได้ที่นี่ <https://www.facebook.com/isranewsfanpage>

 คลิกติดตามข่าวสารผ่าน
 @isranewsfanpage

ขั้นที่ 3 การสร้าง 'สมดุล-ความยั่งยืน' ด้านสิ่งแวดล้อม โจทย์หินระหว่างรัฐกับภาคประชาชน

หัวข้อ : สิ่งแวดล้อม

วันที่และเวลาที่เผยแพร่ : 31 ตุลาคม 2565 เวลา 19.19 น.

สำนักข่าวอิศรา
INVESTIGATIVE OF THAILAND

หน้าแรก ติดต่อเรา เกี่ยวกับเรา ศูนย์ข่าวภาคใต้ ศูนย์ข่าวเพื่อชุมชน ศูนย์ข่าวสารนโยบายสาธารณะ ศูนย์ข่าวสืบสวน

หน้าแรก / ISRANEWS

การสร้าง 'สมดุล-ความยั่งยืน' ด้านสิ่งแวดล้อม โจทย์หินระหว่างรัฐกับภาคประชาชน

🕒 วันจันทร์ ที่ 31 ตุลาคม 2565 เวลา 19:19 น. 🔍 isranews **HITS** 369 views

f Share 🐦 Tweet 📧 Share ⋮

“...การพัฒนาในไทยโดยรวม การพัฒนาจะต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมอยู่แล้ว และในกรณีของไทย ที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2518 เป็นต้นมา เราได้วางนโยบายและกฎหมายที่คำนึงถึงผลกระทบของสิ่งแวดล้อมมาโดยตลอด แต่ในทางปฏิบัติ กลับพบว่า มีปัญหา...”

สถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ที่นำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในปริมาณที่มากและรวดเร็วเกินความพอเพียง ส่งผลให้สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปจนเกิดเป็นปัญหาตามมา

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าเราจะประสบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม แต่เราก็ไม่สามารถปฏิเสธการพัฒนาเพื่อความเจริญก้าวหน้าได้ จึงนามาสู่การให้ความสำคัญกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ซึ่งจะต้องมีการร่วมมือกันของทุก ๆ ฝ่ายในการร่วมกันแก้ปัญหาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

การพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่คำนึงถึงความเสียหาย มีการป้องกันปัญหาที่เกิดแก่สิ่งแวดล้อม หรือเกิดความเสียหายน้อยที่สุด โดยคำนึงถึงความต้องการพื้นฐานของประชากรในประเทศด้วย

การพัฒนาประเทศ ควบคู่ไปกับประเด็นเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ภายใต้นโยบายการบริหารงานประเทศ อย่างยั่งยืนไม่ให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ

จึงนับเป็นประเด็นสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมในยุคปัจจุบันที่ไม่ควรถูกโดยเด็ดขาด

นายสว่าง มีแสง อาจารย์ประจำสำนักวิชานวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ให้ความเห็นกับ สำนักข่าวอิศรา (www.isranews.org) ว่า ประเทศไทย เริ่มต้นการพัฒนาควบคู่กับสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ปี 2504 สมัยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้จัดทำแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ โดยในช่วงแรกมุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก

ต่อมาเมื่อเผชิญปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมในการพัฒนา จึงเริ่มมีการคำนึงถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ปี 2535-2539 เป็นต้นมา ไทยเริ่มสนใจการพัฒนาเศรษฐกิจ ควบคู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและสังคม หรือเรียกว่า 'การพัฒนาที่ไม่กระทบสิ่งแวดล้อมและสังคม'

นายสว่าง กล่าวว่า ในยุคที่ผ่านมา ถือว่าไทยมีนโยบายการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ก้าวหน้า โดยเริ่มมีนโยบายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ปี 2518 ที่จะกำหนดว่า การพัฒนาจะต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม และเป็นที่มาของกฎหมายที่ระบุว่า จะต้องมีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment; EIA) ก่อนที่จะมีการดำเนินการสร้างหรือพัฒนาโครงการ

เป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals –SDGs)

สำหรับ แผนกฎหมายว่าเรื่องด้านสิ่งแวดล้อมฉบับล่าสุด หรือ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 ประกาศลงราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 27 ก 19 เมษายน 2561 ได้ระบุว่า

มาตรา 3 ให้แก้ไขคำว่า 'รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม' ในพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เป็น 'รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม' ทุกแห่ง ดังนั้น ต่อไปนี้ 'ระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม' จะเป็น 'ระบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม'

'การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม' หมายความว่า กระบวนการศึกษาและประเมินผลที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้มีการดำเนินการที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียอื่นใดของประชาชนหรือชุมชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผ่านกระบวนการ การมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบดังกล่าว ผลการศึกษา เรียกว่า รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

'อนุญาต' หมายความว่า การที่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐยินยอมให้บุคคลใดกระทำการใด ที่มีกฎหมายกำหนดให้ต้องได้รับความยินยอมก่อนกระทำการนั้น และให้หมายความรวมถึงการออกใบอนุญาต การอนุมัติ การจดทะเบียน การขึ้นทะเบียน การรับแจ้ง การให้ประทานบัตร และการให้อาชญาบัตรด้วย

‘ผู้ดำเนินการ’ หมายความว่า เจ้าของโครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการที่ต้องจัดทำ รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 48 และให้ความร่วมมือผู้จัดการของ นิติบุคคลอาคารชุดสำหรับทรัพย์สินส่วนกลางตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุด และผู้จัดสรรที่ดินหรือ คณะกรรมการหมู่บ้านจัดสรรของนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรรสำหรับสาธารณูปโภคตามกฎหมายว่าด้วย การจัดสรรที่ดินด้วย

“การพัฒนาในไทยโดยรวม การพัฒนาจะต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมอยู่แล้ว และในกรณีของไทย ที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี 2518 เป็นต้นมา เราได้วางนโยบายและกฎหมายที่คำนึงถึงผลกระทบของสิ่งแวดล้อมมาโดยตลอด แต่ในทางปฏิบัติ กลับพบว่า มีปัญหา” นายสว่าง ระบุ

นายสว่าง กล่าวด้วยว่า รัฐไทยพยายามแก้ปัญหาประเด็นต่างๆ รวมถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นสังคม หรือสุขภาพ โดยนำเข้ามา อยู่ในเป้าหมายการวางนโยบาย

“เราจะเห็นว่า พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ระบุว่า โครงการพัฒนาที่ไม่ทำการประเมินสิ่งแวดล้อม (EIA) อาจจะถูกกลงโทษปรับสูงสุดถึง 1 ล้านบาท”

“ถ้าพูดในเชิงกฎหมาย กฎหมายของไทยค่อนข้างดี ไม่แพ้ประเทศอื่นๆ แต่ในทางปฏิบัติ เรามีช่องโหว่ทางกฎหมายเยอะ ทำให้มีช่องทางฉีกแซกหลีกเลี่ยง แม้ว่ากฎหมายจะระบุว่าต้องจัดทำ EIA แต่ EIA จัดทำโดยเจ้าของโครงการ ซึ่งก็คือ เจ้าของโครงการไปจ้างนักวิชาการมาประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้ที่ได้รับการว่าจ้างในการประเมิน ก็มักจะรีบร้อนทำรายงานเพื่อเสนอต่อเจ้าของโครงการ ซึ่งเป็นปัญหาในทางปฏิบัติของไทย” นายสว่าง กล่าว

นายสว่าง กล่าวเพิ่มเติมว่า แม้ว่าภาครัฐพยายามปรับตัว มีการกำหนดให้ประเมินผลกระทบทางสังคม (Social Impact Assessment: SIA) และประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (Health Impact Assessment: HIA) เพิ่มขึ้น และมีระบบการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment : SEA) โดยจะมองไปยังต้นต่อหรือต้นทางการพัฒนาเลย ว่า พื้นที่มีศักยภาพในการพัฒนาหรือไม่ เช่น พื้นที่ดังกล่าวมีศักยภาพพอที่จะสร้างเขื่อนหรือไม่ และมีจุดคุ้มทุนพอหรือไม่

แต่เนื่องจาก SEA ยังเป็นแนวคิดใหม่ ปัจจุบันจึงถือว่าเป็นช่วงของการเปลี่ยนผ่าน EIA มาสู่ SEA ทำให้อาจจะมีปัญหาและช่องโหว่ อีกทั้งในทางปฏิบัติเดิมเองก็มีช่องโหว่ อยู่แล้ว จึงอาจเป็นสาเหตุให้เจ้าของโครงการอาจจะทำ EIA หรือ SEA ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายของแนวคิดการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมเท่าที่ควร

“ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สิ่งนี้เป็นสิ่งที่เราต้องคำนึงอย่างสูงในการพัฒนา แต่ในอีกด้านหนึ่ง เราไม่สามารถปฏิเสธการพัฒนาได้จริงๆ แล้วเป้าประสงค์ของการประเมิน SEA หรือ EIA คือ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ต้องไปด้วยกัน สิ่งนี้เป็นโจทย์ยาก ของทั้งรัฐบาล และภาคประชาสังคมนำพื้นที่เองว่าจะสมดุล (Balance) ทั้ง 3 ด้านนี้อย่างไร” นายสว่าง กล่าว

กลุ่มรักษ์เชียงของ ชูป้ายค้านระเบิดแก่งกลางลำน้ำโขง

ส่วน นายจรัสศักดิ์ อินทยศ ผู้ปฏิบัติงานภาคสนามของกลุ่มรักษ์เชียงของ เครือข่ายลุ่มน้ำโขง กล่าวถึงการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาและสิ่งแวดล้อม ว่า เราจะต้องมีความชัดเจนในเรื่องของโครงการและการปฏิบัติกับพื้นที่และชาวบ้านที่จะได้รับผลกระทบ จะต้องมีความชัดเจนว่าจะต้องทำอะไร

แต่ที่ผ่านมา เจ้าของโครงการส่วนใหญ่ไม่ค่อยรับฟังความคิดเห็นชาวบ้านเท่าที่ควร มุ่งเน้นแต่การลงทุน และหากมีการเรียกร้องจากกลุ่มชาวบ้าน ก็จะมีการชดเชยให้ แต่ไม่ใช่ชดเชยใช้ ซึ่งมันจะทำให้ไม่เหมาะสมในส่วนที่ต้องสูญเสียหรือได้รับผลกระทบ เช่น ด้านวิถีชีวิต ในน้ำไม่มีปลา ป่าที่เคยขึ้นไปหาของดำรงชีวิตก็หายไป

นายจิรศักดิ์ กล่าวว่า ที่ผ่านมา กรณี บริเวณลุ่มแม่น้ำโขงมีการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นล่วงหน้า แต่ในขณะที่พื้นที่อื่นๆ การมีส่วนร่วมของชาวบ้านค่อนข้างน้อย หรือการรับฟังหรือรับรู้ต้องอาศัยความเข้าใจในองค์ความรู้ต่างๆ ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่อาจจะไม่เข้าใจมากนัก จึงควรมีการจัดอธิบายให้เข้าใจและรับรู้ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้น แต่ที่ผ่านมา มีแค่วางโครงการและชี้แจงให้รับรู้เท่านั้น แต่ก็ไม่เคยได้ทบทวนสิ่งที่ทำมาก่อนหน้านี้หรือบทเรียนในอดีตว่า ก่อประโยชน์ หรือส่งผลกระทบต่อด้านใดบ้าง และจะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร

ยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันก็ยิ่งเลวร้าย เพราะเอื้อให้กลุ่มทุน ในส่วนของประชาชนก็ถูกละเลย และได้รับผลกระทบหนักขึ้นๆ และเมื่อวันหนึ่งชาวบ้านคิดว่า มันไม่ได้แล้ว ทนไม่ไหวแล้ว ต้องมีการพูดคุยด้านความรู้ เพื่อให้ชาวบ้านมีโอกาสต่อสู้ในเวที แต่ที่ผ่านมา ค่อนข้างที่จะน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาข้ามพรมแดน การมีส่วนร่วมของประชาชนก็ยิ่งน้อยขึ้นไปอีก เช่น ในภูมิภาค อำนาจการตัดสินใจอยู่ที่อีกประเทศ แต่ผลกระทบเกิดขึ้นที่อีกประเทศ มีปัญหาซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ชาวบ้านก็ต้องพยายามอย่างหนักขึ้นเพื่อให้ได้รับการตอบสนอง

นายจิรศักดิ์ กล่าวถึงกระบวนการต่อสู้เรียกร้องความเป็นธรรมในด้านสิ่งแวดล้อมว่า อยากให้คนในเมืองหรือพื้นที่อื่นๆ มีส่วนร่วม รับผิดชอบต่อปัญหา แม้ว่าทุกวันนี้เราต้องการพลังงาน และใช้ในอนาคต แต่ทั้งนี้ ยังมีพลังงานทางเลือกอื่นมากมาย แต่กลับไม่พูดถึง และพูดถึงประโยชน์เฉพาะการพลังงานในด้านนั้นๆ ตามแผนที่จะสร้างเท่านั้น

ส่วนที่มีปัญหาอยู่ก็ จะพยายามเสี่ยงตลอด ไม่ว่าจะเป็นการสร้างเขื่อน ใช้พลังงานน้ำ หรือการสร้างกังหัน พลังงานลม ทำไม่ต้องสร้างในป่า เหมือนกับว่า ตอนนี้เทคโนโลยีก็ก้าวหน้าแล้วจะล่าสมัย และมีทางเลือกอื่นที่ดีกว่า แต่ก็ไม่สามารถทำได้ เพราะลงทุนไปแล้ว ซึ่งถ้าหากว่าเป็นการตัดสินใจในการพัฒนาจริง ควรจะอยู่บนพื้นฐานความถูกต้อง

"ฉะนั้นแผนพัฒนาใดๆ ควรวางแผนให้รอบคอบ เพราะสิ่งที่เสียไปแล้ว ไม่ว่าจะป็นธรรมชาติ หรือวิถีชีวิตไม่สามารถเรียกหรือย้อนกลับคืนมาได้" นายจิรศักดิ์ กล่าวทิ้งท้าย

ทั้งหมดนี้ คือ การสะท้อนปัญหาการสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยผ่านมุมมองนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานในภาคสนาม จะต้องติดตามต่อไปว่า รัฐจะมีแนวทางการแก้ไขหรืออุดช่องโหว่ที่เกิดขึ้นอย่างไร เพราะการพัฒนาจะต้องควบคู่ไปกับสิ่งแวดล้อม และเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต สังคม รวมถึงสุขภาพของประชาชนในประเทศด้วยเช่นกัน

#กดคลิก ติดตาม ส่งแชร์ข่าวอิศรา ได้ที่นี่ <https://www.facebook.com/isranewsfanpage>

